

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XLII. Concilium Tridentinum suscipiendum esse, vt pax Germaniæ
reddatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

Tanta mul-
titudine
pauci oppo-
siti.

ratis paucos, sed ex quibus de Orthodoxo consensu confiter, imo ita multos, ut si quis plures ad Concilium Generale, sanctiores ad Concilium pium, constanter & doctiores ad Concilium liberum potest, medico, non doctore opus habere videatur. Nondum autem causam tam bonam, tam euidenter victicem defero, tam inuictam aduersariorum iudicio iterumque, iterumque inculco, pudet illos sue paucitatis, cum enim aduersus illos ago, cum particula alicuius sectæ seorsum ago, quid illa, v.g. Vbi-quitaria, vel Maioristica, vel Osiandrica, vel Illyrica-na contra tot legionum centurias, quibus veritas pugnat, vincit, triumphat, efficere queat? Quid enim præsidij in castris fugitiuorum esse potest, contra tot exercitus fortes, & bonæ causæ propugnatores? Quid obtendere poterit spuria nouitas, contra legitimi iuris & possessionis vetustatem? Scio veterem Patriarcharum tuorum, ô Nouator, responsum.

Scripturâ vos vincere.

De inter-
pretatione
scripturæ.

§. 10. At nihil efficit illa tergiversatio, nec effugit speciem haberet, si in vnam interpretationem, possetis ad tempus aliquod conspirare, nunc non rem modo, sed vmbra etiam falsitas amisit, postquam instabili rotatu probata mutauit, & noua condidit. Dicenim amabo te, quo ingenio, inter tot opiniones legentium, vertentium, interpretantium, tu ista intelligis? de quâ sectâ quidâ errorem tuum incuras? Respondebis quod Honoratus Augustino: Cum legerem per me ipse cognoui. Non respondebo tibi, quod respondebat Augustinus Honorato. Sed quid quidem tu ita vis, tuo de te iudicio fruire. Certe mihi irasci non debes, si tibi ego non credo, si tot millibus te non præferam. Nam quod tu vno ex angulo clamas, id omnes sectæ à diuerso de se profitentur. Ita etiam olim fecerunt. Testis est Lyrinensis cap. 37. libri de profanis hereticorum nouitatibus. At si quis, inquit, interrogaret quempiam hereticorum sibi alia persuadentem. Vnde probas? vnde doces, quod Ecclesia Catholica vniuersalem & antiquam fidem dimittere debeam? statim ille: Scriptum est enim. Et continuo mille testimonia, mille exempla, mille auctoritates parat, de lege, de Psalmis, de Apostolis, de Prophetis, quibus nouo, & malo more interpretaris, ex arce Catholica in hereses baratrum infelix anima precipitatur. Hoc igitur te gradu, quo securus infistis, facili conatu deicio.

Vtenim te solum recte scripturæ sensum percipere, ceteros omnes falli credam, aut sane non refellam, quid de ipsa scriptura dices? An cum nondum legeres per te ipse, cognouisti sacrum esse quod lecturus eras? aut cum singula legeres, per singula, etiam quæ difficilia sunt, tibi reuelabatur diuina esse in singulis, quæ legebas? Nulla te auctoritas mouet, ut interpreteris Euangelia, sola tua scientia niteris, verum tamen necesse est, ut te moueat aliqua auctoritas, ut librum hunc Euangelicum credas. Ego vero Euangelio non crederem, inquit Augustinus, nisi me Catholica Ecclesia commoueret auctoritas. Quibus ergo obtemperari dicentibus, credite Euangelio, cur eis non obtemperem, dicentibus: Nolite credere Manichæo: Caluino: Si ad Euangelium te tenes, ego ad eos me teneam, quibus præcipientibus Euangelio credidi.

Itaque solius traditionis titulo, deinde consuetudinis patrocinio sine vlllo scripturæ instrumento, scripturæ initio creditur. Quis igitur tanta audacia est, ut præter id quod annunciatum est apud Ecclesiam, annunciet? aut tanta leuitas, ut præter id, quod ab Ecclesia accepit, accipiat? Quanta professio, per me intellexi, meus verus est sensus, ita iure tota vniuersitatis, & antiquitatis consensio damnatur? Si enim verborum Apostoli, dogmatum, rerum, sententiarum nouitates, quæ sunt reuocati, quæ sunt antiquitati contraria, accipiantur, necesse est, ut fides beatorum patrum, aut tota, aut certe magna ex parte violetur: necesse est, ut omnium statum fideles, omnes Sancti, omnes casti, conti-

nentes, Virgines, omnes Clerici, Leuita & Sacerdotes, tot Confessorum millia, totius Martyrum exercitus, tanta vrbium, tanta populorum celebritas, & multitudo, tot insulae, prouinciae, Reges, Gentes, Regna, nationes, totus iam pene terrarum orbis, per Catholicam fidem, Christo capiti incorporatus tanto saeculorum tractu ignorasse, errasse, blasphemasse, nescisse quid crederet, pronuncietur. Vincentius Lyrinensis cap. 33. de profanis hereseon nouitatibus. Hæc suo ille tempore: additi deinde sunt tot aliorum martyrum ad nouum Euangelium vsque exercitus, de quibus idem pronunciant, qui Tridentinum Concilium ob fidem istorum exercituum in Spiritu Sancto congregatum, condemnant. Quid dico condemnant? ignibus, & visceratione persequuntur, quod vnus de Catholicis superest, non est de eorum clementia, sed quia viribus deficiunt. Quid vero mihi, si quis moderatius erret, respondebit? Quid causæ est cur tot non credis sanctis? Si tam superbus es, ut eos omnes errasse, te solum sapere opineris, an etiam tames stolidus, ut tibi me crediturum esse speres? Si aliorum te mouet auctoritas, iam hoc ipso recedis à scopo, quod auctoritate ducis. Si tamen illa moueris, cur te noui, suspecti, pauci mouent potius, quam veteres & multi, qui fidem suam tormentis, & morte approbarunt? Confessionem sanguine consignarunt. Vide quantæ sit contumaciæ his non credere, quantæ immanitatis eorum discipulos velle deuorare; Antichristianos, bestialitas appellare, non enim in nobis sistant conuiua, sed per secula sedecim, & multa Martyrum, ac Episcoporum millia ad Apostolicas vsque Ecclesias traiecta pertingunt. Moderate in re tam ardua age, quia cum tot sanctorum millibus litigas, si pacem amas, pacifice loquere. Si Concilium quaeris, id quod datur, amplectere. Si nos impostores, quia his credimus, diuinæ maiestatis iudicium rescinde, ac tot Beatorum millia, quæ sanctitate, doctrina, dignitate Ecclesiastica, miraculis clauere, cælo deiecta, impostura damnata, orco deuoue, ubi tartarus tantum patet in præceptis.

Quantus ad æthereum cæli suspectus olympus est. Tu vero qui orthodoxus es, nouitates fuge. Absconditam post Christum nobis sapientiam annunciant, rem lachrymæ dignam. Si enim triginta (nonaginta) his annis fides originem habuit, cum quadringenti, (mille quingenti) fere anni ab eo tempore, fluxerint, quo Christus palam conspectus est, inane tanto tempore fuit Euangelium, inanis etiam fides nostra, & Martyres quidem frustra Martyrium subierunt, frustra etiam tales tantique Antistes populo præfuerunt. Gregor. Nazianz. Epist. 2. ad Chelid.

Sanctis non
Nouatori-
bus creden-
dum.

CAPVT XLII.

Concilium Tridentinum suscipiendum esse,
ut pax Germaniæ red-
datur.

§. 1. Non difficile esset hoc persuadere, modo absit nomen Pontificis, & odium Catholicorum, nunc, pro dolor, de religione, inuidia, ira, auaritia, disputat, tanta iniquitate, ut doctores in cælum vehat, discipulos damnatione, exilio, carcere, gladio persequatur. Hoc glaucoma alienationis animorum aufertur, iam Concilium non difficiliter Germania, quam ceteræ Europæ partes, suscipiet. Cur enim non suscipiat, quod toties optauit? & quod meliore sui parte teneat? Principes certe ut in Confessionis Augustanæ præfatione loquuntur, Concilium generale petunt. Verba eorum sunt. Cum etiam V. C. M. Electoribus, Principibus, & reliquis statibus imperii, non vna vice, sed saepe clementer significauerit, & in comitiis Spiren- sibus,

Germani
Concilium
petiuerunt.

Ppp qua

arguentia
clariorū
antiquita-
tum dam-
nans in.

huc anno Domini, &c. 26. habita sunt, ex data & praescripta forma vestra Caesarea instructionis, & commissionis recitari, & publice praelegi fecerit. Vestram M. in hoc negotio Religionis ex causis certis, quae vestra M. nomine allegatae sunt, non velle quicquam determinare, nec concludere posse, sed apud Pontificem Romanum pro officio V. C. M. diligenter daturam operam, de congregando Concilio generali. Quemadmodum idem latius expositum est ante annum, in publico proximo conventu, qui Spirae congregatus fuit. Vbi V. C. M. per Dominum Ferdinandum, Boemiae, & Vngariae Regem, amicum & dominum clementem nostrum, deinde per oratorem, & commissarios Caesares hac inter cetera proponi fecit. Quod V. C. M. intellexisset, & expendisset Locum tenentis V. C. M. in Imperio, & praesidentis, & consiliariorum in Regimine, & legatorum ab aliis statibus, qui Ratisbona conuenerant, deliberationem de Concilio congregando. Et quod iudicaret V. C. M. utile esse, ut congregaretur Concilium, & quia causa quae tunc tractabantur inter V. C. M. & Romanum Pontificem, vicine essent concordiae, & Christiana reconciliationi, non dubitaret V. C. M. quin Romanus Pontifex adduci posset, ad habendum generale Concilium. Ideo significabat se V. C. M. operam daturam, ut praestaret Pontifex Maximus una cum vestra C. M. tale generale Concilium, primo quoque tempore emissis literis publicandum congregare consentiret.

In omnibus
comitiis
Concilium
petitum ab
Ann. 1520.
ad 1530.

In euentum ergo talem, quod in causa religionis, dissensiones inter nos, & partes amice & in caritate non fuerint compositae: nunc coram V. C. M. hic in omni obedientia nos offerimus, ex superabundanti comparituros, & causam dicturos in tali generali, libero Concilio; De quo congregando in omnibus comitiis imperialibus, quae quidem annis Imperii V. C. M. habita sunt per electores, Principes, & reliquos status Imperii, semper concorditer actum, & congruentibus suffragiis conclusum est.

Ad cuius etiam Generalis Concilii conuentum, simul & ad V. C. M. in hac causa longe maxima, & grauissima iam ante etiam debito modo, & informatiuris prouocauimus, & appellamus. Cui appellationi ad V. C. M. simul & Concilium adhuc adheremus, neque eam per hunc vel alium tractatum, (nisi causa inter nos & partes iuxta tenorem Caesareae proxime citationis amice in caritate composita, sedata, & ad Christianam concordiam reducta fuerit) deferere intendimus, aut possumus. De quo hic etiam solenniter, & publice protestamur.

Petitum est
ut Pontifex
Concilium
indiceret.

§. 2. Verum est: nam Anno 1524. petitum est serio Concilium, actum cum legatis Pontificijs, qui tum Nurnbergae praesentes erant, ut Caesare consentiente Concilium Pontifex indiceret, huc omnia deinceps ordinata sunt, Spirae anno 1526. & 1529. Augustae 1530. Ratisbonae 1532. & 1541. Spirae 1542. & 1544. Wormatiae 1545. Augustae 1548. ubi etiam articulos quosdam usque ad Synodum Generalem Imperator proposuit, iterum Augustae 1551. haec acta sunt, & vel Concilij sententia est expectata, vel certe parum Germano candore actum est. Testis ipse Imperator An. 1546. in recessu Ratisbonensi. Verba eius: Caesarem Maiestatem ad statum Generalium submissas preces & postulata, per varias tractationes obtinuisse atque impetrasse, ut tandem Generale Concilium Tridenti vrbe Germanicae nationis institueretur, atque inchoaretur. De eodem Concilio sic idem Imperator Carolus V. Generale Concilium cui se omnes status S. R. I. subiecerunt, absque dubio piam & zelosam diligentiam adhibebit, ut hac in causa multorum hominum conscientijs, & Catholicae Ecclesiae paci, quantum necessitas postulat, consulatur. Cur igitur nunc homines male curiosi, pacis inimici, principes ac statum, non a Concilio modo, sed a pristina etiam opinione, quam Concilio proposuerunt, abducunt? in Caluinismos, Oliandriismos, Socinianismos conijciunt.

Pax sine
Concilio

§. 3. Pacem omnes Imperij conuentus, omnes dixerat, omnia comitia poscunt, pacem, inquam, ma-

xime vires, & principes, qui bello crescere nec sperant, nec volunt, pacem etiam praetendunt, qui non nisi turbatis rebus se tutos fore confidunt. At non nisi Concilij Tridentini approbatione atque acceptatione pacem politicam, vel Ecclesiasticam impetrare poterunt. Quoties iam post religionum notas varietates ciuilem pacem, & quietem, & quanto sumptu exquirunt: at non dum impetrarunt, simulcates, inimicitiae in annos singulos inualescunt. Cum enim Concilij decreta ab externis nationibus magno plausu atque approbatione sint accepta, cum nobilior Germaniae pars illa sequatur, quae poterit esse pax illis, quos a reliquo orbe Christiano, atque a suis collegijs solitaria, & contumax opinio diuidit? quae se solos recte sentire, ceteros impios & blasphemos idololatrias esse arbitrantur? Idque eo magis, quod nec inter ipsos pax vlla, & consensus haecenus constitui possit?

approbatio
ne esse non
potest.

§. 4. Anno 1557. Quatuor ad pacem viae proponuntur in recessu, seu decreto Imperij. Generale Concilium, Nationale Concilium, Colloquium, Conuentus Imperij, Concilium nationale, & Imperij conuentum ad concordiam Religionis sententur omnes principes senatusconsulto suo inutilem esse. Concilium Generale ordinatissimam, & religiosissimam viam ad pacem esse decernunt, eam antiquitus a Christiana Ecclesia ad praesens tempus peruenisse, eam sine controuersia optimam, vtilissimam, commodissimam, quae vsa sit in similibus casibus, & dissidijs Ecclesiae, & feliciter causas deciderit, omni itaque cura incumbendum ut Concilium Generale colligi possit. Interim colloquium proponunt, quia spem Concilij non habebant. At iam docuit experientia nullum colloquium paci sufficiens esse, nec potest, nam colloquium constituunt, quod consultationem, deliberationem, in quo omnis tractatio suscepta ita se habeat, ut sine obligatione, sine praedicio sit, nec confusio, decisionem, determinationem, aut definitionem contineat. Cum igitur colloquio pax facta non sit, nec fieri, ut iam res constitutae sunt, possit, necessarium est Concilium, & quidem illud quod iam orbis terrarum amplexus est. Aduersarios eos habere non posse iam saepe docui. Et ex professo probat Matthias Hoë aulæ Saxonicae supremus Concionator. Prater ea si consideremus, quid generale Concilium requiratur, omnes fatebuntur & dicent, impossibile esse tale Concilium institui. Rationes adfert, quia Caesarea auctoritate colligendum est, Caesari id non faciet. Secundo non posse cogi Theologos ad Concilium, sumptus deesse. Nunquam igitur pacem obtinebunt solidam, sed de erroribus in errores alios atque alios concedent, nisi Vniuersitati sese coniungant, pax domestica infirma est, si tota ciuitas seditionibus conflictatur.

Via ad pacem.

Colloquia
paci non
sufficiunt.

§. 5. Imperium Romanum, ut supra docui, sine Ecclesiastica pace consistere non potest, eius leges ciuiles non modo nunc sunt Conciliorum, & Pontificum Canonibus temperatae, sed olim fuere, cum nondum Germanica natio imperaret, Leges saeculi sacros Canones sequi non dedignantur, in authent. Ut Clerici apud proprios Episcopos §. penult. coll. 6. Nisi igitur Concilium suscipiatur, perennis erit legum Ecclesiasticarum & nouarum ciuilium conflictus, ut alibi ostendi, ac proinde nulla pax.

Ex legibus
imperij
probatum.

§. 6. Exemplo capitis sui, omnes status imperij, velut membra salutarem Concilij doctrinam, & reformationem sponte ac grato animo suscipere conuenit. At Carolus, Ferdinandus, Maximilianus, Rudolphus, Matthias, & qui nunc Augustissimi Imperij moderamur tenet Ferdinandus, constanter veteri, Rom. Ecclesiae adhererunt, eius se aduocatos, & defensores profiterunt. Concilium postularunt, impetrarunt, interrupti reformationem ac continuationem vserunt, ac promouerunt, absolutum suis subditis commendarunt. Decet quidem membra capiti esse conformia,

Imperatores
Concilio
susceperunt.

formia, subditos Magistratui obtemperare, sed dicent illi: *Oportet Deo magis obedire, quam hominibus.* At profecto tam sancto elogio seditiosè & impie videntur, non enim Imperatores illi Iudæi aut Gentiles fuere, nec contra Deum insurgunt, ut imperent, quod Deus vetat. Quod si pro talibus eos habebant, cur populo Christiano suis suffragiis tyrānos & persecutores imposuerunt? cur ipsi sub idu idololatæ principis stare maluerunt, quam de sua fraternitate Orthodoxum eligere? Cur Imperatorem ipsi damnant, cuius religionem tota antiquitas approbauit? Verum hæc iam supra demonstraui. Hoc vrgeo, ut planum faciam stabilem pacem esse non posse, ubi est tanta capitis, & membrorum *disagregatio*, & *discrepantia*, quæ olim bello Germaniam concussit, cum principes in supremum Magistratum turbones pseudo-euangelii concitarent, quod bellum vrbium cladibus, agrorum vastatione, principum vinculis, ut nobile, ita patriæ fuit lamentabile, ac perniciosum. Manent etiam nunc qui ex Heluetia ac vicinis locis Imperatorem *bestiam Apocalypticam* vocant, Imperium plenitudinem diabolismi, imo publice proximis nudandis venditam est pictura, in qua Ambrosius Spinola Heros incomparabilis, Imperatorij, & Regij exercitus dux, septicipiti bestie inequitat, hæc certe paci aduersa sunt. At vno ex fonte scaturiunt, quod Imperatoris religionem oderunt, cuius clementiæ, prudentiæ, iustitiæ sese commiserunt.

Ab Imperatore se-
munt sum,
que Conci-
lium non
probat.

Grafertus.
& alii.

Sine Con-
cilio se ne-
gant dam-
nari posse
Caluinista.

§. 7. Caluinistarum & Lutheranorum prælia inter se iam nota sunt. Caluinistæ se tuentur, quia nullo à Concilio damnati sunt. Sturmius in Antipap. pag. 197. scribit. *Papisticam doctrinam veluti erroneam non esse distamandam, & repudiandam, quandoquidem nullum legitimum Concilium generale hoc definiuit, nec Papistas cum doctrina sua reiecit.* Sic & Caluinistæ in Orthodoxo contenti, præf. sic Hospinianus, sic Pareus in suo Irenico. Itaque concionator Hoë hac in parte eos omnino ait *consentire cum Papistis & Iesuitis, qui aliud non possent, quam Concilium, Concilium, Concilium clamare.* Pergit deinde aulicus ille Archiconcionator. In quo igitur consistit Concilii necessitas? Nonne ex hoc sequitur plus in Concilio quam scripturæ positum esse? Concilii auctoritatem maiorem & spectabiliorem esse quàm scripturæ? Nonne hoc est omnino cingulo tenus in papatum recidere? Si Concilio opus est ad damnationem falsorum dogmatum, ecce tot iam Concilia dedi, quæ ista damnarunt, cur igitur non obiciunt Caluinistæ? Nam de scriptura sine alia auctoritate nunquam fanatici Spiritus consentiunt. Nostra religio nullo Concilio damnata, illorum multis, damnatam igitur deserant: indemonstratam, imo Concilij approbatam, cum Cæsare capite suo sequantur.

Veteres Im-
peratores
Concilia
susceperunt.

§. 8. Quid porro faciendum sit principibus, & Rebus publicis Germaniæ, vellem non à turbulentis veritatis hostibus, vel impostoribus discant, & apostatis, sed à priscis Imperatoribus, qui facti, & voce præiuerunt, quos æmulari decet Germanos, quos in hac vltima mundi ætate ad imperium D E V se uexit: Constantinus Niceni Concilij executionem auctoritate imperatoria suscepit. Theodosius Iunior Ephesini decreta tutatus est, Valentinianus & Martinus Chalcedonense defenderunt, nec orthodoxorum principum vllus operam suam deesse passus est, ubi ad ea quæ Concilij constituta fuerunt, requisita est. Aurea sane verba sunt in decreto Martiani Imperatoris: *Discessit iam profana contentio. Nam vere impius atque sacrilegus est, qui post tot sacerdotum sententiam, opinioni suæ aliquid tractandum reliquit.* Extrema quippe dementia est, in medio & perspicuo dis commentitium lumen querere. Quisquis enim post veritatem repertam, aliquid vltius discit, mendacium querit. Multo vero impensius Tridentinum est defendendum, quia in illo &

vetera Concilia inueniuntur, & piorum facta regum imitatione comprobantur.

§. 9. Hoc in Concilio factum est, quod necessarium ad omnia Concilia omnes iudicarunt, nempe ut à Christi vicario conuocetur, dicant sententiam quibus ius est, securitas & libertas omnibus concedatur. Itaque Regum, Principum, & Rerum publicarum legati adfuerunt, & reges Concilium amplexi sunt. Cur non faciant pauci in Germania principes, quod cæteros magna constantiæ, sinceritatis, religionis laude fecisse sciunt? cur non amicos & affines externos principes malunt, quam suspectos? Videmus quotidie animorum distractiones, occulta consilia, confederationes, ex intima erga principes Catholicos inuidia, & odio. Hinc nationum alienationes, & hæreditaria dissidia, Itali, Hispani, Galli, à Germanis Lutheranis abalienantur, ipsi Germani perpetuis inuectiuis, calumniis, famosis libellis, contra nationes Catholicas incenduntur. Et tamen ut fragiles sunt res humanæ & fluxæ, fieri potest, ut mutuo subsidio indigeant, & quos hostes esse præsumunt, supplices illis fieri oporteat. Cur non igitur veram & antiquam religionem patrum suorum Germani principes amplectantur, Concilio Tridentino explicatam, ut amorem & fœdera cum externis gentibus incant, innouent, confirmant? Cur subditos suos à factiosis tribunitiisque concionatoribus in odium aliorum regnorum concitari permittunt, quæ regna melius de principibus Germanis, quam prædicantes ipsi merentur? Rem spectate. Nouatores principum maiores omnes id fuisse contendunt, quod nos esse ipsi fingunt, Antichristianos, hoc est, omnium hominum scelestissimos, atque hoc tam atroce crimine omnes Germaniæ familias infamant. Fidem, honorem, ius successione, famam familiarum illustrium Concilium defendit, cur maleuolis obrectatoribus in vestrum, & stirpis vestræ opprobrium attenditis? veros dignitatis vestræ & maiorum vestrorum defensores negligitis? Ecce Reges non minus Imperatore vestro potentes, Imperatori deferunt tamen & æquo animo secundas tenent, aut tertias, *Sacro sanctum & Augustum Imperium*, cuius vos nobilia membra estis, venerati. At vestri prædicantes, ut docui initio de Syncretismo, illud *Antichristianum, bestiam Apocalypticam, plenitudinem diabolismi* nominare & scribere non verentur. Hos ergo veritatis simulatione, ingenuæ, & ingenuæ nobilitati vestræ illudentes tandem agnoscite, agnitos deserite. An nondum agnouistis? nonne vos, & subditos vestros non sine tumultibus, pro arbitrio agitant, ac iactant? nunc in Lutheri, nunc in Caluini caulas, pecorum ritu cogunt, inde iterum in Ubiquitatis æquor inmittunt? & Flaccianis ventis exponunt? nunc Episcopos auferunt, nunc restitunt? nunc mollescere cum Hollandis, nunc rigescere cum Gebennensibus adigunt? & tantum Constantes sunt in mutabilitate sua? Ad prisci igitur æui veritatem redire, nouandi enim finis non est, cum omnis nouitas veritate destituta celeriter alia nouitate tollatur.

Aliæ nationes Conci-
lium suscep-
erunt.

Nouatores
in suis prin-
cipes sunt
contume-
liosi, Conci-
lium prin-
cipes defen-
dit.

§. 10. Nono. Errorem suum, miror, si non omnes palpare queunt. Quid enim obsecro inconsultius, quam de re communi, hoc est, de religione omnium regnorum Christianorum priuatas aliquot principum, & oppidorum leges conscribere, ordinem Ecclesiasticum constituere? Et de legibus municipali-
bus vnius partis ius vniuersum inuicere? Recte Augustinus in Psalm. 75. *Communis est veritas, non est mea, nec tua, non est illius, vel illius, omnibus communis est.* Et nemo dicet, meum est, ne in parte sua velit facere, quod in medio est omnibus. Quid obsecro Augustæ Anno 1530. pauci subscriptores Confessionis dicebant. In nostra parte est veritas, reliquis orbis insanit, nos soli sapimus, alii oēs sunt ætrotæ. Nec illi modo, qui nunc viuunt, sed sacula omnia

Præuati non
debet com-
mune ius
facere.

veritatem ignorarunt. Quomodo noui, pauci, dignum censent in suas leges migrare Christianos omnes, deferere probata, damnare salutaria? Cur non potius vniuersitati cedat paucitas, subditi suis Magistratibus, oues pastoribus?

*Fidem iam
sepe muta-
runt.*

§. 11. Confessio opponitur æmula Concilio, Augusta Tridento, Philippus Melanchthon Pontifici. Vt Concilio credatis, Pontificem agnoscatis hor- tor, & rogo, nam vt à confessione recedatis ducem habetis ipsum Confessionis auctorem Philip- pum Melanchthonem, & iam omnes pene recessi- stis. Ipse suum auctor damnauit & odit opus. Regu- lam quam mundo obtulit, ipse infregit, quod leui- bus ingeniis probauit, iam senior rescidit. Vide Rol. Pontanum l. 3. de rebus memorabilibus. Vide Episto- las Melanchthonis ad Fredericum Palatinum, vide lachrymas eius de *apologia*.

Si Magister, & faber Confessionis tanti nominis, vt vnus Lutheri Spiritum mentemque hausisse vi- deretur, ille nec precio, nec timore humano, nec spe illectus, confessionem deseruit, necdum Concilij decreta audierat, & sua decreta damnauit: *Non est discipulus supra Magistrum*, nolite tenere, quod is qui fecit, abiecit.

Caluinista igitur erimus, in quies, nam ad Caluinum ille transiit.

Minime vero. Sequere mala damnantem, fuge de- teriora sequentem. Nam ad quos Caluinista abibis? ille mollior fuit, itaque nec sic quidem constites, in maiore paucitate, in plurium offensione versaberis, propior tamen eris Concilio, quam licin Rigido- tum *aduersus* contumacia indurecas. Ad Caluinia- nos defecisse Melanchthonem tum eius Epist. tum Ioachimus Mörlin lib. quem anno 1565. Andreas Pe- tti Eisleb. excudit, edocet.

At de Philippo sit ne uoles. Nos confessionem opponimus Concilio. Verum nec illa certa est, nec vestris omni- bus placet, mutata decies. Nec ego hoc solus, nec Caluinista soli dicunt, sed vestrates ipsi. Andreas Musculus in pia & necessaria admonitione de crastis & plus quam Papisticis erroribus Maioris cauendū lib. 3. fol. 194. Auctores, inquit, confessionis temporis se accommodarunt, aut non satis considerate scripserunt. Quid igitur, meo iudi- cio nouitiam, & hæreticam, censurā Caluinistarum, faciem quā Galliaē conflagent, Lutheranorum confessione temporis accommodatam inconsidera- te scriptam confessionem præferes Concilio Tri- dentino, cui testimonium perhibent omnium tem- porum Concilia, & Patres? Quid inde vero conclu- dit Musculus? Ergo argumentum ab auctoritate Confes- sionis & Apologia sumptum non valet. Merito sane; tempo- raria enim & inconsiderata confessio corrigi debet ad verba æternæ veritatis, ad Concilia considera- tissima, ad quindecim sæculorum confessiones & martyria. Quid ad hæc Abdias confessionis assertor? O miseram confessionem nostram, si hoc de ipsa vere afferri de- bet. Ea ratione quid aliud est, quam confessio inconsiderata & ad tempus accommodata, hoc modo desinet authentica esse, hoc modo præclarissima est aduersaria nostris, nos ipsos cum nostra confessione condemnandi occasio data. Hoc modo ne ipsi nos de religione nostra certi esse possumus, nec posteritati certi aliquid relinuemus, hoc modo insignia Lutheri & aliorum de Augustana confessione testimonia indignissime deciden- tur.

Hæc cum nunc facta videant, non est cur confes- sioni lubrica & ancipiti adhæreant. Omnium sæcu- lorum Orthodoxum consensum, Concilio Tri- dentino explicatum, traditumque aspernentur.

*Confessio
ambigua.*

§. 12. Non potest Confessio Augustana esse salu- taria, quæ velut cothurnus utrique pedi conuenit, quæ non duabus, sed vigin- ti sellis sedet. Nam multis editionibus mutata, correctæ, mutilatæ est, initio

mutationis facto ab ipso eius auctore, vt nunc quæ- ratur; cuius editionis sit, quisque professor.

Deinde quot hæreses sub illo pallio latitant? Cal- uinista sibi eam vendicant, sed recte intellectam, Vbi- quitarij sibi soli illam arrogant; sed suo sensu expli- catam, ceteri omnes tam diuersa sentientes, tam ini- mice dissidentes. Probare nititur Pareus à nemine eam defendi talem, qualis à principio est propo- sita. Si nemo talem defendit, cur ei mutata adheret, cur non integre veritatem profitetur, qui falsitatis par- tem abiecit? Nonne vanam & mendacem arguit Mel- anchthonis, & collegarum eius de sola scriptura ia- ctantiam, de infallibili veritate, & noua luce ampul- lationem, qui à confessione saltem ex parte disce- sit? Decepti sunt ordines Augustanæ confessionis hominum impiorum calliditate, in ipsa confessio- nis molitione, quia interpolata, mutata, deserta est à posteris confessio. Non igitur in confessione tem- poraria est æterna salus, in iactantia *iniquitatis*, dia- ria, non est stabilitas fidei: sed in illa Petra super quam Christus Ecclesiam ædificauit, in quam Con- fessio Augustana dum impiegit, fracta est, arque in particulas dissilijt, quas coniungere, & conferuim- nare illi, qui status Confessionis Augustanæ dicun- tur, frustra tentarunt, non potest Spiritales nequi- tias connedere potestas secularis, nec nimium cre- scere Deus finit concordiam errantium, ne pariat auctoritatem errori.

§. 13. Postremo omnes ad redeundum eo, vnde temere discessum est, mouere debet, quā inexcusabi- liter perdunt, salus. Qui vos audit me audit, dictum est, quā vos spernit me spernit. Dicere hoc Tridentini possunt, ex perpetua successione Episcopi, Apostolica Ecclesia coniuncti, ex traduce Apostolicarum Ecclesiarum fidem tradentes. Cyprianus Epistol. 9. l. 4. *Scire debes Episcopum esse in Ecclesia, & Ecclesiam in Episcopo. Et si qui cum Episcopo non sunt, in Ecclesia non esse. Et frustra sibi blan- diri eos, qui pacem cum sacerdotibus non habentes obre- punt. Cum Ecclesia, quæ Catholica vna est, scissa non sit, ne- que diuisa, sed sit utique connexa, & coherentium sibi inuicem sacerdotum glutino copulata. Frustra salutem ex- spectatis, dum sponte vos à consortio Ecclesiæ communis, & veteris, vnde salutaris doctrina ad nos deriuatur, separatis. Quæ enim excusatio dese- rere, & damnare doctrinam tot sanctorum, adhæ- rere opinionibus illorum, qui eas ipsi damnarunt? Patres Ecclesiæ fuerunt Apostoli, pro patribus nati sunt illi fi- lii, constituti Episcopi. Ipsa Ecclesia patres illos appellat. Ipsa il- los genuit, & ipsa illos constituit in sedibus patrum. Non ergo putetis eam desertam, quia non videtis Petrum, non videtis Paulum, quia non videtis eos, per quos nata est. De prole Ec- clesiæ venit paternitas, pro patribus eius nati sunt ei filii, con- stituet eos principes super omnem terram. Principes expli- candæ fidei, principes inferendæ pietatis, principes erroris abolendi.*

§. 14. Vtinam illuminet oculos mentis vestra, qui lucem habitat inaccessam, & animos roboret, vt di- cere vestris nouatoribus audeatis, quod sui tempo- ris turbatoribus dixit Augustinus, de vtilitate cre- dendi c. 14. Christum ipsum quomodo apparere ho- minibus voluit, qui istis etiam vulgaribus oculis visus esse prædicatur, ego non vidi. Quibus de illo crediderim, vt ad te iam tali fide præstructus acce- dam, nullis me video credidisse nisi populorum atq; gentium confirmatæ opinioni ac famæ admodum celeberrimæ: Hos autem populos Ecclesiæ Catho- licæ mysteria vsq; quaq; occupasse. Cur non igitur apud eos potissimum diligentissime requiram, quid Christus præceperit, quorum auctoritate cōmotus, Christum aliquid vile præcepisse iam credidi: tunc mihi melius expositurus es quid ille dixerit, quem fuisse aut esse non putarem, si abs te mihi hoc com-

*Pontifici
est Concilio
iam col-
legæ.*

commendaretur esse credendum? Hoc ergo credidi, vidixi, famæ celeritate, consensione, vetustate roborata. Vos & tam pauci, & tam turbulenti, & tam novum, nemini dubium est, quin hic dignum auctoritate proferatis. Quæ igitur ista tanta dementia est? Illis crede Christo esse credendum & à nobis discite, quid dixerit. Cur obsecro te? Nam si illi deficeret, nec me quicquam docere possent, multo facilius mihi persuaderem, Christo non esse credendum, quam de illo cuiquam, nisi ab his, per quos ei credidisset, discendum. O ingentem confidentiam, vel potius ineptiam: ego te doceo quid CHRISTVS præceperit, cui credis. Quid si non ei crederem, num aliquid de illo me docere posses? sed oportet inquit, ut credas. Num vobis cum commendantibus?

Non, inquit, nam nos illos, qui ei credunt, ratione ducimus. Cur igitur illi credam? Quia fama fundata est. Vtrum per vos, an per alios? Per alios, inquit. Illis ergo credam, ut tu me doceas? deberem fortasse, nisi me hoc illi præcipue monerent, ut omnino ad te non accederem. Dicunt enim perniciosas vos habere doctrinas. Respondebis, mentiantur. Quomodo igitur ijs de Christo credam, quem nolunt videre? Scriptis ait, crede. At scriptura omnis si nova & indubitata proferatur vel commendetur à paucis, nulla confirmante ratione, non ei, sed illis, qui eam proferunt creditur. Quamobrem scripturas istas si vos profertis tam pauci & incogniti, non libet credere. Simul etiam contra promissum facitis, fidem potius imperando quam reddendo rationem. Rursum me ad multitudinem famamque reuocabis: Cohibe tandem pertinaciam, & nescio quam indomitam propagandi nominis libidinem: & mone potius, ut huius multitudinis primates quæram, & quæram diligentissime, ut ab his potius de his literis aliquid discam, qui si non essent, discendum omnino esse nescirem. Tu vero in latebras tuas redi, nec quicquam insidiare nomine veritatis, quam conaris eis adimere, quibus auctoritatem ipse concedis.

CAPVT XLIII.

Exceptiones contra Concilij auctoritatem inanes esse.

S. **N**ON deest tamen in re clara, & reo conuictio, maximum melioris vitæ impedimentum, excusationis refugium. Causas habere se aiunt, cur ad auitam religionem redire non possint. Non est hoc solius hæreseos, sed commune humanæ præiudicii malum, libendo peccant, peccata negando abscondunt. Nemo, inquit Seneca, se auarum intelligit esse, nemo cupidum, cecitatem ducem querunt, nos sine ducem erramus: dicimus, non ego ambitiosus sum, sed nemo Roma aliter potest viuere: Non ego sumptuosus, sed vrbs ipsa magnas impensas exigit, non est meum vitium, quod iracundus sum, adolescentia hoc facit. Qui quidem nos decipimus, non est extrinsecum malum nostrum, intra nos est, in visceribus nostris sedet, & ideo difficulter ad sanitatem venimus, quia nos agrotare nescimus. Epist. 60. Hæc vitia sunt rerum humanarum, sed maxime errantium, nisi enim vitia sua amarent, non errarent. Imo ita fere errant, ut sanctitati & veritati errorem impurent.

Prima itaque solet esse contra Concilium exceptio. Quia à Pontifice collectum est, cum id fieri debeat ab Imperatore.

Non est tamen illa legitima exceptio. Curenim Germani, & Angli cum paucis nodi in scirpo quaerunt, cum reliquis orbis Concilium veneretur? Ipse

Imperator caput Imperij hoc egit, ut à Papa indiceretur atque continuaretur, si honore sui principis tanguntur, ne eius sollicitudinem Concilium querentis aspernentur. Cur Saxoniam confessionem Anno 1551. Concilio obtulerunt? In qua, aiunt, se de concionatoribus suis non esse alicuius erroris, vel in doctrina, vel in Ecclesie gubernatione sibi confisos, attamen non dubitare eos tanta modestia, & pietate præditos, quin si testimonis celestis doctrina, & vero consensu Ecclesie Catholice admoniti fuerint, adificationi, & tranquillitati Ecclesie haudquaquam sint defuturi.

Spem principum suorum ne fallant subditi, & orthodoxum consensum suspiciant eius Concilij, quod unitatem habet, & consensionem veterum Ecclesiarum. Si vero repudiant Concilium, quia Papæ auctoritate est collectum, cur recipiunt Nicenum, quod non modo à Syluestro Papa collectum est, sed suo etiam decreto definiuit, quis iure indicare Concilium possit? Athanasij Epistol. ad Felicem de infestationibus Arianorum, verba sunt. Scimus in Nicena magna Synodo trecentorum & octodecim Episcoporum, ab omnibus concorditer esse roboratum, non debere absque Roman. Pontificis sententia Concilia celebrari. Inde & Socrates lib. 2. historiae. Nullius roboris esse Concilia, quæ aliter celebrantur, quam regula Ecclesiastica iubet, non oportere præter Roman. Pontificis sententiam Concilia celebrare. Tantum igitur abest, ut Pontificis auctoritas in celebratione Concilij interposita abstergere debeat status Augustanæ Confessionis, ut potius ea causa promptissime suscipi conueniat, cum sine tali auctoritate Concilium sit inualidum. Concilium enim ab eo colligendum est, qui Ecclesie præest, at imperatores non sunt Ecclesie præsides, imo sæpe fuerunt persecutores. Deinde mirari satis nequeo, quid rationis illi præendant, qui imperatoris Caroli, Maximiliani, Ferdinandi, Rudolphi, Matthiæ auctoritate Concilia colligenda probare se dicunt, nam eorum doctores voce & scriptis hos Imperatores Antichristianos esse calumniantur, Decicorinem bestiam esse Imperatorem vel Imperium contendit Aretius Apoc. 13. 2. & 15. Nomen bestia est, esse filium Romanæ Ecclesie, seu Catholicum, seu Romanæ Ecclesie membrum. Idem, Draconem esse Diabolum qui sua ornamenta assignit imperio. Idem, Bestiam adorare, esse Imperatorem superstitiose colere, & id eos etiam facere, qui inuictum Imperatorem appellant. Idem queritur vers. 8. homines mirari principum successum, ideo in eorum partes transire. Quomodo igitur Concilium auctoritate Imperatoria, hoc est, bestiali, draconina, Antichristiana, persecutoria, idololatrica, ut ipsi horrendum in modum Maiestatem blasphemando, fingere solent, pro Catholico & legitimo approbabit? Quorsum igitur Imperatorem nobis obiciunt, cuius si auctoritatem in Synodi congregatione agnoscunt, cur modestiam, prudentiam, fidem, religionem, zelum, quo in Concilij inchoatione, & continuatione Pontificem mouit, adiunxit, audiuit, sententiam Concilij amplexus est, non sequuntur? Secutus est ille in re maximi momenti Constantinum & alios pios Imperatores. Concilium queritis Imperatoria auctoritate congregatum, quod dari non potest, cur quod auctoritate imperatoria defensum, probatum, cultum est, non sequimini? Denique & Pareus, & Archiconcionator Saxonicus auctoritate principali imperari Concilium posse sentiunt, ut integrum non sit illud quocunque modo recusare, quia potestatem etiam coactiuam ad Synodum esse necessariam iudicant. At qui Imperator coget Hispanos, Italos, Gallos, Anglos, Suecos, Polonos, alios: scilicet externos, nec sceptro suo obnoxios, ad iterum pericula, expensarum damna coget, quem vos à deo imbecillum putatis, ut paucos negotiatores Mulhaimenses, ab iniquo conatu, & in-

Nicena Synodus non vult absque Roman. Pontificis sententia Concilia celebrari.

Hæretici non possunt Imperatorium Concilium approbare.

Imperator Concilium non potest colligere.